

Vận dụng phép biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy nghiệp vụ chuyên ngành tại các học viện, trường đại học Công an Nhân dân

Trần Nguyễn Sĩ Nguyên

Email: singuyendhcs@gmail.com
Trường Đại học Cảnh sát Nhân dân
Số 36 Nguyễn Hữu Thọ, Phường Tân Phong,
Quận 7, Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

TÓM TẮT: Bài viết tập trung làm rõ khả năng nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua vận dụng phép biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học của giảng viên. Tác giả nghiên cứu trường hợp giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân để chứng minh cho luận điểm nêu trên. Qua đó, tác giả đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đại học Việt Nam trong thời gian tới.

TỪ KHÓA: Công an Nhân dân, chiến thuật hình sự, phép biện chứng duy vật, giáo dục đại học.

→ Nhận bài 22/9/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 19/10/2022 → Duyệt đăng 15/01/2023.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12310103>

1. Đặt vấn đề

Nghiên cứu vận dụng phép biện chứng duy vật trong nâng cao chất lượng giảng dạy nói chung, giảng dạy các môn nghiệp vụ Công an Nhân dân nói riêng đã có những tác giả trong nước và thế giới quan tâm, tìm hiểu. Bernardes, M. E. M. (2014) tổng hợp lý thuyết nghiên cứu về vấn đề giảng dạy và học tập tích cực, trình bày cách tiếp cận nghiên cứu thực địa dựa trên các giả định của chủ nghĩa duy vật biện chứng và lịch sử... [1]. Afe, A.E. (2021) đề cập đến vấn đề tranh luận giữa các nhà nghiên cứu và giáo viên lịch sử về cách một số lý thuyết khoa học xã hội có thể được áp dụng cho mục đích giảng dạy hiệu quả ở Nigeria. Tác giả xem xét trường hợp vận dụng chủ nghĩa duy vật biện chứng như một phương pháp quan trọng phục vụ việc giảng dạy và học tập suốt đời liên quan đến việc dạy và học môn Lịch sử [2]. Dong, T. (2022) cho rằng, chủ nghĩa duy vật biện chứng là một vũ khí tư tưởng mạnh mẽ để hướng dẫn con người hiểu chính xác và biến đổi thế giới khách quan; bằng cách sử dụng chủ nghĩa duy vật biện chứng để phân tích, giải quyết các vấn đề hiện có trong quá trình dạy và học sẽ hữu ích cho học sinh để nắm vững và áp dụng kiến thức chuyên môn của họ, hơn nữa có thể hướng dẫn học sinh thiết lập một cái nhìn thế giới chính xác, quan điểm về cuộc sống và các giá trị sống [3]... Nguyễn Thanh Hưng và Nguyễn Thị Thu Thủy (2011) nghiên cứu vận dụng các cặp phạm trù, các quy luật của Triết học duy vật biện chứng vào dạy học môn Toán ở phổ thông nhằm giúp học sinh phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, rèn luyện khả năng tự giải quyết vấn đề và vận dụng toán học vào thực tiễn [4]. Trần Đại Quang và Nguyễn Xuân Yêm (2015) nhìn nhận những quy luật của Triết học Mác-xít về mối liên hệ phổ biến và phụ thuộc lẫn nhau của những hiện

tượng và về tính chất lịch sử nhất thời của những hiện tượng xã hội, về sự lạc hậu của nhận thức với thực tiễn và những vấn đề khác cho phép khoa học công an xác định mối quan hệ của các hành vi xâm phạm an ninh, trật tự với những hiện tượng xã hội khác, phát hiện nguyên nhân các hành vi này trong xã hội xã hội chủ nghĩa; theo dõi tính chất, tình hình, sự biến động của các hành vi xâm phạm an ninh, trật tự... [5, tr.18]. Từ Thị Thanh My (2021) cho rằng, trên cơ sở phương pháp tư duy biện chứng duy vật, giảng viên không chỉ hình thành cho mình bản lĩnh khoa học, nguyên tắc, phương pháp nhận thức khoa học để đổi mới hiệu quả phương pháp giảng dạy lý luận chính trị mà còn có khả năng vận dụng tri thức chuyên môn vào cuộc sống, tu dưỡng và rèn luyện bản thân phát triển theo hướng toàn diện [6]. Những công trình nghiên cứu trên có giá trị tham khảo trong quá trình tác giả nghiên cứu vấn đề đặt ra.

Qua nghiên cứu, tác giả cho rằng, việc nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua phát huy khả năng vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy của giảng viên là cần thiết. Giảng viên, trên cơ sở được trang bị phương pháp luận biện chứng duy vật, nghiên cứu trực tiếp về tri thức chuyên môn nghiệp vụ, nghề nghiệp của sinh viên, qua đó tạo điều kiện cho sinh viên tiếp thu nhanh chóng tri thức ngành học (kể cả hiểu biết về lịch sử ngành học với sự phát triển logic lý luận của ngành học; những bước quanh co, phức tạp trong việc tiếp thu tri thức chuyên môn nghiệp vụ); hiểu biết về những điểm còn mâu thuẫn, gợi mở, những hướng nghiên cứu mới cho sinh viên khi tiếp cận thực tiễn công tác trong tương lai. Tác giả chứng minh giả thuyết trên thông qua nghiên cứu trường hợp giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nhận thức về nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua cách tiếp cận biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy của giảng viên - Nghiên cứu trường hợp giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân

Tiếp cận biện chứng duy vật là cách tiếp cận nghiên cứu dựa trên cơ sở phép biện chứng duy vật của Triết học Mác - Lênin cho phép nắm bắt toàn bộ đối tượng trong những liên hệ của nó và theo quá trình vận động, biến đổi, phát triển; nghiên cứu quán triệt theo quan điểm khách quan, toàn diện, lịch sử - cụ thể, phát triển, thực tiễn; nghiên cứu theo phương pháp đi từ hiện tượng đến bản chất, từ trừu tượng đến cụ thể, diễn đạt lịch sử theo trình tự logic khách quan.... Tác giả lập luận việc áp dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật là cần thiết để nâng cao chất lượng giáo dục đại học nói chung, giáo dục đại học trong các trường Công an Nhân dân nói riêng; góp phần tạo điều kiện thuận lợi trong việc tiếp thu tri thức nghề nghiệp và mở ra những định hướng nghiên cứu mới của sinh viên đối với ngành học.

Điều 5, Luật Giáo dục Đại học khẳng định, mục tiêu của giáo dục đại học Việt Nam hướng đến: “Đào tạo nhân lực, nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân tài; nghiên cứu khoa học, công nghệ tạo ra tri thức, sản phẩm mới, phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội, bảo đảm quốc phòng, an ninh và hội nhập quốc tế”, “Đào tạo người học có phẩm chất chính trị, đạo đức; có kiến thức, kỹ năng thực hành nghề nghiệp, năng lực nghiên cứu và phát triển ứng dụng khoa học và công nghệ tương xứng với trình độ đào tạo; có sức khỏe; có khả năng sáng tạo và trách nhiệm nghề nghiệp, thích nghi với môi trường làm việc; có ý thức phục vụ nhân dân” [7, tr.2]. Việc áp dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật có ý nghĩa nhất định trong hoàn thành các mục tiêu giáo dục đại học đã đề ra. Sự cần thiết vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học của giảng viên - trường hợp phục vụ việc nâng cao chất lượng giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân - thể hiện qua những ý cơ bản sau: 1) Vận dụng phép biện chứng duy vật vừa cung cấp cho sinh viên Công an Nhân dân phương pháp tiếp cận bước đầu có tính hệ thống, toàn diện về khoa học chiến thuật hình sự; vừa có định hướng để tìm hiểu những vấn đề chi tiết trong hệ thống lí luận chiến thuật hình sự; 2) Vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật giúp sinh viên Công an Nhân dân hình thành từng bước kỹ năng nghề nghiệp ở góc độ nhận thức và hành động trên cơ sở quán triệt sự thống nhất biện chứng giữa hoạt động tuân theo pháp luật và hoạt động nghiệp vụ Công an Nhân dân; 3) Tiếp cận biện chứng duy vật giúp mở ra những định hướng phát triển kỹ năng điều tra, khám phá vụ án hình sự của những điều tra viên tương lai.

2.1.1. Vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật vừa cung cấp cho sinh viên Công an Nhân dân phương pháp nhận thức bước đầu có tính hệ thống, toàn diện về khoa học chiến thuật hình sự, vừa có định hướng để tìm hiểu những vấn đề chi tiết trong hệ thống lí luận chiến thuật hình sự

Chiến thuật hình sự là hệ thống những luận điểm khoa học, những thủ thuật chiến thuật, những chỉ dẫn về tổ chức và lập kế hoạch điều tra nói chung, tổ chức và tiến hành những biện pháp điều tra nói riêng, được xây dựng dựa trên cơ sở những luận điểm khoa học đó nhằm mục đích điều tra và phòng ngừa tội phạm [8, tr.3]. Chiến thuật hình sự có ý nghĩa rất quan trọng đối với lực lượng công an nhân dân, góp phần trợ giúp cán bộ của cơ quan điều tra, các cơ quan được giao tiến hành một số hoạt động điều tra những chỉ dẫn khoa học có cơ sở lí luận và thực tiễn về tổ chức và lập kế hoạch điều tra, quan hệ phối hợp giữa các lực lượng trong quá trình điều tra; xây dựng hệ thống lí luận và những thủ thuật chiến thuật cụ thể, tiến hành có hiệu quả các biện pháp điều tra trong các tình huống cụ thể; xây dựng những điều chỉ dẫn để đối phó với những hành vi cản trở hoạt động điều tra của những người có lợi ích trong vụ án; xây dựng hệ thống các thủ thuật chiến thuật và các biện pháp tổ chức đảm bảo việc bảo vệ và củng cố chứng cứ, các nguồn chứng cứ, trong đó có cả bảo vệ người làm chứng, người bị hại, người giám định, điều tra viên... Nghiên cứu, tiếp thu tri thức về chiến thuật hình sự đòi hỏi sinh viên Công an Nhân dân phải nắm vững những tri thức cơ bản về: lí luận chung về chiến thuật hình sự; bảo vệ và khám nghiệm hiện trường; khám xét; thu thập, bảo quản và xử lí vật chứng; lấy lời khai người làm chứng; hỏi cung bị can; đối chất; nhận dạng; thực nghiệm điều tra; trưng cầu giám định; tương trợ tư pháp về hình sự; dẫn độ; đặc tính trại tạm giam phục vụ điều tra hình sự; bản kết luận điều tra vụ án hình sự; hồ sơ điều tra vụ án hình sự [9]...

Đối với sinh viên Công an Nhân dân, đặc biệt là sinh viên chuyên ngành Điều tra tội phạm, việc được giảng viên cung cấp, hướng dẫn áp dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật là bước khởi đầu phù hợp, khách quan, khoa học, có tính hệ thống trong việc tiếp thu tri thức nghề nghiệp - ở đây là trường hợp nghiên cứu và vận dụng được tri thức chiến thuật hình sự trong giải quyết các yêu cầu thực tiễn điều tra vụ án hình sự mà sinh viên sẽ đối mặt trong tương lai. Việc quán triệt cách tiếp cận biện chứng duy vật giúp sinh viên Công an Nhân dân, đặc biệt là sinh viên chuyên ngành Điều tra tội phạm nhanh chóng nắm bắt được tính hệ thống của khoa học chiến thuật hình sự trong hệ thống khoa học hình sự Việt Nam nói chung; xây dựng từng bước tri thức chiến thuật hình sự đi từ trừu tượng đến cụ thể, từ đơn giản đến phức tạp, từ hiện tượng đến bản chất, nắm bắt logic của lịch sử tiến trình áp dụng chiến thuật hình

sự... Tiếp cận biện chứng duy vật về chiến thuật hình sự giúp sinh viên Công an Nhân dân, sinh viên chuyên ngành Điều tra tội phạm có cái nhìn tổng thể về quá trình điều tra, khám phá, làm rõ vụ án hình sự ở khía cạnh vận dụng chiến thuật hình sự, đó là cái nhìn tổng thể, toàn diện về sự thống nhất trong tính đa dạng của lí luận chiến thuật hình sự. Đồng thời, sinh viên quán triệt phương pháp luận biện chứng duy vật từng bước đi sâu vào chi tiết chiến thuật hình sự thể hiện ở sự lựa chọn nghiên cứu, vận dụng các biện pháp, chiến thuật để điều tra, khám phá, làm rõ vụ án hình sự. Với những hiểu biết từ cấp độ hiện tượng đi đến cấp độ bản chất (ngày càng đi đến bản chất sâu hơn), từ trừu tượng đến hiểu biết cụ thể, khi đứng trước những “sử liệu” của vụ án hình sự (xảy ra trên thực tiễn hay bài tập vận dụng trên giảng đường), sinh viên không cảm thấy lúng túng mà có định hướng rõ về mục tiêu, cách thức, biện pháp hành động, vận dụng chiến thuật hình sự để tìm cách khôi phục “sự thật lịch sử” vụ án hình sự theo logic khách quan, đi đến kết luận điều tra vụ án đảm bảo phát hiện chính xác và xử lí công minh, kịp thời mọi hành vi phạm tội, ngăn chặn tội phạm, không để lọt tội phạm, không làm oan người vô tội [10, tr.2].

2.1.2. Vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật giúp sinh viên Công an Nhân dân hình thành từng bước kĩ năng nghề nghiệp ở góc độ nhận thức và hành động trên cơ sở quán triệt sự thống nhất biện chứng giữa hoạt động tuân theo pháp luật và hoạt động nghiệp vụ Công an Nhân dân

Sẽ không đầy đủ và thực hiện không đạt được hiệu quả khi tiến hành các biện pháp điều tra - những biện pháp quan trọng trong điều tra, khám phá, làm rõ vụ án hình sự cần được hiểu rõ khi nghiên cứu về chiến thuật hình sự, khi nhìn nhận chỉ dưới tư cách những hoạt động điều tra theo quy định của pháp luật, trước hết là pháp luật tố tụng hình sự. Bởi lẽ, quy định pháp luật đặt ra để đảm bảo các biện pháp điều tra được tiến hành có căn cứ pháp lí, bám sát chặt chẽ quy trình pháp lí, đảm bảo bảo vệ các khách thể được bảo vệ theo quy định pháp luật... Nhưng yêu cầu đặt ra đối với chủ thể tiến hành các biện pháp điều tra phải hướng đến tính hiệu quả. Điều này được vạch ra trong chiến thuật tiến hành các biện pháp điều tra. Đồng thời, nếu chỉ chú trọng vào hoạt động nghiệp vụ, chiến thuật tiến hành các biện pháp điều tra của lực lượng Công an Nhân dân mà lại không nắm chắc các quy định pháp luật, dẫn đến tiềm ẩn nguy cơ tiến hành các hoạt động này trái quy định pháp luật, hoặc không được công nhận kết quả sau khi tiến hành, ảnh hưởng nghiêm trọng đến kết quả điều tra, khám phá, làm rõ vụ án, tinh thần pháp quyền. Do đó, sinh viên Công an Nhân dân được quán triệt cách tiếp cận biện chứng duy vật từng bước nắm bắt được sự thống nhất biện chứng giữa hoạt động tuân theo pháp luật và hoạt động nghiệp vụ trong toàn bộ quá trình triển khai các

biện pháp điều tra nói riêng, hoạt động thực thi pháp luật của lực lượng Công an Nhân dân nói chung.

2.1.3. Tiếp cận biện chứng duy vật giúp mở ra những định hướng phát triển kĩ năng điều tra, khám phá vụ án hình sự của những điều tra viên tương lai

Tiếp cận biện chứng duy vật về chiến thuật hình sự giúp sinh viên nhìn nhận quá trình điều tra vụ án hình sự nói chung, quá trình tiến hành các biện pháp điều tra nói riêng là quá trình biện chứng, đòi hỏi sự nỗ lực, kĩ năng thông qua rèn luyện để tích lũy đủ về lượng dẫn đến sự biến đổi về chất; tìm ra mâu thuẫn bản chất dẫn đến sự vận động, xuất hiện của tội phạm; phản ánh hoàn thành vòng khâu phủ định của phủ định trong bản kết luận điều tra vụ án hình sự qua quá trình làm rõ vụ án đi từ hiện tượng đến bản chất, từ trừu tượng đến cụ thể, từ lịch sử vụ án đã bị che khuất đến sự thật lịch sử được nhìn nhận theo logic... Điều này giúp sinh viên bác bỏ tư tưởng ngại khó, suy nghĩ muốn thực hiện có hiệu quả nghiệp vụ điều tra tội phạm đòi hỏi những tố chất đặc biệt mà không phải là quá trình rèn luyện kĩ năng, tính chủ động trong điều tra, khám phá với tư cách là quá trình đi từ hiện tượng đến bản chất, từ trừu tượng đến cụ thể, dẫn đến sự biến đổi về chất thể hiện rõ trong hồ sơ vụ án hình sự và bản kết luận điều tra vụ án hình sự; tránh được biểu hiện nóng vội, chỉ dựa vào hiện tượng (đặc biệt là hiện tượng xuyên tạc, biểu hiện sai lệch bản chất) đã vội kết luận điều tra vụ án hình sự; vận dụng các biện pháp, chiến thuật hình sự một cách bị động, tùy tiện, không nhận thức vụ án hình sự như một chỉnh thể để nghiên cứu hướng đi đúng đắn, vận dụng tổng thể các biện pháp điều tra... Đồng thời, đây chính là một trong những cách thức quan trọng để gọi mở sinh viên Công an Nhân dân nói chung, sinh viên chuyên ngành Điều tra tội phạm nói riêng - những điều tra viên tương lai - những định hướng trong nghiên cứu lí luận, tổng kết thực tiễn, kinh nghiệm của những điều tra viên đi trước và bản thân, qua đó đóng góp vào việc làm giàu tri thức chiến thuật hình sự đang còn nhiều “khoảng trống”, rèn luyện kĩ năng điều tra tội phạm, nâng cao trình độ điều tra, khám phá vụ án hình sự, góp phần đảm bảo vững chắc an ninh, trật tự...

Một số ví dụ có thể dùng làm dẫn chứng cho cách lập luận trên. Trường hợp giảng dạy và nghiên cứu về chiến thuật thực hiện biện pháp khám xét; tiếp cận biện chứng duy vật đòi hỏi hoạt động khám xét phải giải quyết được vấn đề của cuộc khám xét đặt ra; được nhìn nhận như hoàn thành một vòng khâu phủ định của phủ định. Mục đích của hoạt động khám xét được xác định là phát hiện và thu thập những tài liệu, chứng cứ có ý nghĩa với công tác điều tra; phát hiện và thu nhập những vật cấm tàng trữ lưu hành, kê biên tài sản để bảo đảm việc bồi thường thiệt hại; phát hiện người đang bị truy nã, truy tìm và giải cứu nạn nhân. Đó là hoạt động

được xác lập khi có căn cứ cho rằng: 1) Trong người, chỗ ở, nơi làm việc, địa điểm, phương tiện, thư tín, điện tín, bưu kiện, bưu phẩm, dữ liệu điện tử có công cụ, phương tiện phạm tội, tài liệu, đồ vật, tài sản do phạm tội mà có hoặc đồ vật, dữ liệu điện tử, tài liệu khác có liên quan đến vụ án; 2) Khi cần phát hiện người đang bị truy nã, truy tìm và giải cứu nạn nhân. Từ khách thể được pháp luật bảo vệ, đối tượng cần khám xét bộc lộ khả năng chứa đựng yếu tố liên quan đến tội phạm, đòi hỏi phải được khám xét, phát hiện, thu giữ, bảo vệ kịp thời [10]. Hoạt động khám xét được triển khai với kết quả cần đạt được ghi nhận trong biên bản đúng mẫu, đúng quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự [10]; đóng gói, niêm phong các đồ vật, tài liệu... đã thu thập được trong quá trình khám xét; đánh giá kết quả của cuộc khám xét có được chuẩn bị chu đáo không, có giữ bí mật đối với đối tượng bị khám xét hay không, có khám xét những địa điểm cần khám xét hay không, các đồ vật, tài liệu, vật chứng đã phát hiện và thu giữ hết chưa, kết quả như thế nào, những thiếu sót cần khắc phục, có cần khám xét lại hay không... Nói chung, trên cơ sở các nguyên tắc cần tuân thủ, hoạt động khám xét đạt được yêu cầu phát hiện, thu giữ những tài liệu, chứng cứ cần thu thập và người bị truy nã, người cần được giải cứu. Khi đó, đối tượng cần được khám xét được chứng minh là chứa đựng những tài liệu, đối tượng có liên quan đến tội phạm trước pháp luật. Đó là sự hoàn thành một vòng khâu phủ định của phủ định: Từ khách thể được pháp luật bảo vệ đến khách thể mà hoạt động khám xét hướng đến (có căn cứ theo quy định pháp luật) - cuối cùng, đến khách thể chứa đựng yếu tố liên quan đến tội phạm (được chứng minh trước pháp luật thông qua tiến hành có hiệu quả hoạt động khám xét). Nhận thức đầy đủ các vấn đề như trên cho phép sinh viên hình dung chính thể tiến hành quá trình khám xét, nghiên cứu lí luận và tổng kết thực tiễn để làm giàu vốn tri thức và kĩ năng tiến hành chiến thuật khám xét... *Trường hợp giảng dạy và nghiên cứu về chiến thuật lập hồ sơ vụ án hình sự*; tiếp cận biện chứng quá trình lập hồ sơ vụ án hình sự cũng cung cấp cho sinh viên Công an Nhân dân hiểu biết như quá trình đi từ hiện tượng đến bản chất, phản ánh sự phủ định của phủ định thực tiễn vụ án hình sự. Điều tra hình sự là một khoa học, tiếp cận ở góc độ biện chứng, là khoa học đi từ những hiểu biết ở cấp độ hiện tượng vụ án hình sự đến cấp độ bản chất, hiểu biết sâu sắc về nguyên nhân, điều kiện, diễn biến, hậu quả... của tội phạm một cách đầy đủ nhất, sâu sắc nhất. Hoàn thiện hồ sơ vụ án là một tiến trình phủ định của phủ định, phản ánh đúng tiến trình này trên thực tế khách quan. Đi từ hiện tượng trở về bản chất, điều tra viên phải lí giải được hiện tượng vụ án hình sự xảy ra là sự biểu hiện bên ngoài của bản chất gì. Từ đó, bản kết luận điều tra mới thực sự đạt được sự lí giải khách quan, khoa học, chứng minh được sự chuyển hóa bản

chất thành hiện tượng vụ án hình sự. Điều này đòi hỏi điều tra viên phải xây dựng được ý thức khoa học thực sự, tránh xu hướng chỉ dừng lại ở ý thức thông thường, ý thức kinh nghiệm (theo nghĩa xem những biểu hiện của thực tế là đúng đắn, không cần có sự nghiên cứu, phê phán, phân tích thêm), quan điểm thực chứng. Đi từ hiện tượng để rút ra bản chất đòi hỏi sự nỗ lực lớn của điều tra viên. Bởi lẽ, đa phần các vụ việc có dấu hiệu tội phạm xảy ra, hiện tượng thường có biểu hiện xuyên tạc, trái với bản chất (do người phạm tội che giấu, tiêu hủy những dấu vết của tội phạm, làm xáo trộn hiện trường vụ án; nạn nhân, người làm chứng che giấu thông tin về vụ án, khai báo gian dối; tác động từ thiên nhiên, môi trường bên ngoài...). Kết luận điều tra đạt được khi điều tra viên có khả năng rút ra một cách biện chứng hình thức tồn tại thực tế vụ án hình sự từ bản chất thật sự của vụ án, chỉ rõ được những hình thức đã bị chuyển hóa, dù trải qua bao nhiêu chuyển hóa và thể hiện gián tiếp bản chất của vụ án...

2.2. Một số giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật qua nghiên cứu trường hợp giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân

Tiếp cận biện chứng duy vật về tri thức chiến thuật hình sự nói riêng, tri thức khoa học nói chung có ý nghĩa quan trọng với công tác giáo dục - đào tạo sinh viên trình độ đại học của Việt Nam nói chung, sinh viên trình độ đại học Công an Nhân dân nói riêng. Nghiên cứu trường hợp vận dụng biện chứng duy vật trong giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân, giảng viên chủ động cung cấp, hướng dẫn sinh viên tiếp cận biện chứng duy vật trong nghiên cứu tri thức chiến thuật hình sự, góp phần đào tạo nên đội ngũ cán bộ, chiến sĩ Công an Nhân dân kế cận có phương pháp tư duy khoa học, có trình độ, năng lực nghiệp vụ chuyên môn về hoạt động điều tra tội phạm; hiểu rõ, vận dụng tốt kiến thức cơ bản về pháp luật, nghiệp vụ Công an Nhân dân, nghiệp vụ điều tra tội phạm; hiểu sâu, phân tích, tổng hợp và vận dụng chính xác kiến thức nghiệp vụ ngành điều tra hình sự vào thực tiễn công tác. Tác giả bước đầu đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật trong giảng dạy và nghiên cứu khoa học của giảng viên - từ nghiên cứu trường hợp vận dụng trong giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân.

2.2.1. Khẳng định và phát huy vai trò lãnh đạo, định hướng phát triển giáo dục đại học của cấp ủy, lãnh đạo các cơ sở giáo dục đại học

Để nâng cao chất lượng giáo dục đại học có nhiều cách tiếp cận, đa dạng về biện pháp, nhưng biện pháp

cốt lõi nhất để tạo nên sự chuyển biến thực sự mới về chất nằm ở việc thay đổi nhận thức, xây dựng tầm nhìn, chiến lược phát triển mới trong giáo dục đại học. Công việc này thuộc về vai trò của Đảng ủy các cơ sở giáo dục đại học với trách nhiệm xây dựng chiến lược phát triển, định hướng mục tiêu hoạt động giáo dục, đào tạo của trường theo từng giai đoạn nhất định; vai trò của Bí thư Đảng ủy kiêm Chủ tịch Hội đồng trường [11, tr.35]; Hội đồng đại học, Ban giám đốc, Ban giám hiệu các cơ sở giáo dục đại học với trách nhiệm phê duyệt chiến lược, quy hoạch, kế hoạch phát triển của đại học; phương hướng hoạt động đào tạo, khoa học và công nghệ, hợp tác quốc tế, đảm bảo chất lượng giáo dục; cơ cấu tổ chức và phương hướng đầu tư phát triển của đại học; quy hoạch và phát triển đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý [7, tr.10-12]... Sự đổi mới mang tính cách mạng, cốt lõi được thực hiện thông qua việc tiếp tục khẳng định và phát huy vai trò lãnh đạo, xây dựng tầm nhìn, chiến lược phát triển giáo dục đại học của cấp ủy, lãnh đạo các cơ sở giáo dục đại học, trong đó có tầm nhìn, chiến lược phát triển công tác giảng dạy, nghiên cứu của giảng viên đại học. Tác giả xuất phát từ chuyên môn nghiên cứu các môn lý luận chính trị, đặc biệt là Triết học Mác - Lênin, bước đầu nghiên cứu, đề xuất một cách tiếp cận mới trong quá trình giảng dạy, nghiên cứu ở cấp độ đại học qua trường hợp tiếp cận biện chứng duy vật trong giảng dạy và nghiên cứu chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học Công an Nhân dân với những lập luận như trên.

2.2.2. Phát huy vai trò của giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị trong việc truyền đạt và hướng dẫn sinh viên vận dụng phép biện chứng duy vật trong tiếp thu lý luận chuyên môn nghiệp vụ, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp

Về cơ bản, nghiên cứu và giảng dạy lý luận chính trị trong các cơ sở giáo dục đại học cần bám sát mục tiêu, trước hết là đáp ứng yêu cầu giáo dục những vấn đề cơ bản nhất của Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng; sát với thực tiễn, không máy móc, giáo điều, khô cứng; gắn với chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của Việt Nam. Việc đổi mới học tập lý luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân nhằm tạo bước tiến mới, có kết quả, chất lượng cao hơn, góp phần làm cho Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và đường lối, quan điểm của Đảng giữ vai trò chủ đạo trong đời sống xã hội; bảo đảm thế hệ trẻ Việt Nam luôn trung thành với mục tiêu, lý tưởng của Đảng và với chế độ ta [12]... Bên cạnh mục tiêu cơ bản như trên, giảng viên trong các cơ sở giáo dục đại học trước hết là giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị phải phát huy được khả năng vận dụng kiến thức Triết học Mác - Lênin; cung cấp, hướng dẫn cho sinh viên tiếp cận biện chứng duy vật trong bước

đầu nghiên cứu tri thức chuyên môn nghiệp vụ và mở ra định hướng tìm tòi, phát triển những tri thức mới về lĩnh vực chuyên môn, kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên trong tương lai.

Trước đây, Ph.Ăng-ghe-n từng nhấn mạnh: “Một dân tộc muốn đứng vững trên đỉnh cao của khoa học thì không thể không có tư duy lý luận” [13, tr.489]. Theo Ph.Ăng-ghe-n, “Tư duy lý luận chỉ là một đặc tính bẩm sinh dưới dạng năng lực của người ta mà có thôi. Năng lực ấy cần phải được phát triển hoàn thiện, và muốn hoàn thiện nó thì cho tới nay, không có một cách nào khác hơn là nghiên cứu toàn bộ triết học thời trước” [13, tr.487]; “Phép biện chứng là một hình thức tư duy quan trọng nhất đối với khoa học tự nhiên hiện đại” [13, tr.488], cũng như với khoa học xã hội hiện đại. Theo tác giả, Triết học Mác - Lênin, đặc biệt là phép biện chứng duy vật, cần được nhận thức có tiềm năng được vận dụng vượt khỏi khuôn khổ rèn luyện bản lĩnh chính trị, hiểu biết về tư tưởng, đường lối chính trị để hấp thu nhanh chóng lịch sử tri thức chuyên môn nghiệp vụ, nghề nghiệp và định hướng phát triển những tri thức mới về chuyên môn nghiệp vụ, kỹ năng nghề nghiệp của sinh viên trong tương lai.

2.2.3. Nêu cao vai trò của sinh viên trong rèn luyện kỹ năng vận dụng phép biện chứng duy vật trong quá trình tiếp thu tri thức chuyên môn nghiệp vụ, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp

Sinh viên cần tự xác định trách nhiệm trong việc bồi dưỡng say mê, hứng thú với ngành học; tự tìm tòi, nghiên cứu dưới sự hướng dẫn của giảng viên trong việc tiếp thu tri thức chuyên môn nghiệp vụ, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp. Trong đó, sinh viên tìm hiểu, trình bày tâm tư, nguyện vọng với giảng viên để tìm kiếm những cách tiếp cận phù hợp khi nghiên cứu về tri thức ngành học; đặc biệt là vận dụng phép biện chứng duy vật với tư cách là một bộ phận của học thuyết chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mệnh nhất [14, tr.289]. Trong trường hợp nghiên cứu về việc giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học trong Công an Nhân dân, tác giả cho rằng, sinh viên sẽ có thêm hứng thú, say mê, tăng cường sự chủ động, tự giác rèn luyện kỹ năng điều tra, khám phá vụ án hình sự trên cơ sở được trang bị phương pháp luận vững chắc; thường xuyên nghiên cứu lý luận, cập nhật thực tiễn, mở ra những con đường phát triển kỹ năng của những điều tra viên tương lai.

3. Kết luận

Tác giả lập luận khả năng nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua cách tiếp cận biện chứng duy vật trong công tác giảng dạy và nghiên cứu khoa học của giảng viên - nghiên cứu trường hợp giảng dạy chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực

lượng Công an Nhân dân. Tác giả bước đầu nghiên cứu, chỉ ra một số luận cứ cơ bản sau: 1) Vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật vừa cung cấp cho sinh viên Công an Nhân dân phương pháp tiếp cận bước đầu có tính hệ thống, toàn diện về khoa học chiến thuật hình sự vừa có định hướng để tìm hiểu những vấn đề chi tiết trong hệ thống lí luận chiến thuật hình sự; 2) Vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật giúp sinh viên Công an Nhân dân hình thành từng bước kĩ năng nghề nghiệp ở góc độ nhận thức và hành động trên cơ sở

quán triệt sự thống nhất biện chứng giữa hoạt động tuân theo pháp luật và hoạt động nghiệp vụ Công an Nhân dân; 3) Tiếp cận biện chứng duy vật giúp mở ra những định hướng phát triển kĩ năng điều tra, khám phá vụ án hình sự của những điều tra viên tương lai. Từ đó, tác giả đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục đại học thông qua vận dụng cách tiếp cận biện chứng duy vật qua nghiên cứu trường hợp giảng dạy và nghiên cứu chiến thuật hình sự trong các cơ sở giáo dục đại học của lực lượng Công an Nhân dân.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bernardes, M. E. M., (2014), *Active Teaching Approach: Teaching and Learning Methods on Historical and Cultural Theory*, Creative Education, 5, 734-742, <http://dx.doi.org/10.4236/ce.2014.510086>.
- [2] Afe, A.E., (2021), *Application of Social Science Theories for Effective Teaching and Learning of History in Nigeria: Example of Dialectical Materialism*, In: Mojekwu, J.N., Thwala, W., Aigbavboa, C., Atepor, L., Sackey, S. (eds) Sustainable Education and Development, Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68836-3_7.
- [3] Dong, T., (2022), *The Guiding Function of Dialectical Materialism Theory to Education and Teaching*, Scientific and Social Research, 4(6), p.26-30, <https://www.doi.org/10.26689/ssr.v4i6.4014>.
- [4] Nguyễn Thanh Hưng - Nguyễn Thị Thu Thủy, (2011), *Vận dụng phép biện chứng duy vật trong dạy học Toán ở phổ thông*, Tạp chí Giáo dục, số 260, tr.48-51.
- [5] Trần Đại Quang - Nguyễn Xuân Yêm, (2015), *Khoa học Công an Việt Nam, Tập 1: Lí luận và phương pháp luận Khoa học Công an*, NXB Công an Nhân dân, Hà Nội.
- [6] Từ Thị Thanh Mỹ, (2021), *Vai trò của tư duy biện chứng duy vật trong việc đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lí luận chính trị*, Tạp chí Giáo dục và Xã hội, số 120, tr.41-45.
- [7] Quốc hội Nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, (2012), *Luật Giáo dục đại học*, Hà Nội.
- [8] Trung tâm nghiên cứu Tội phạm học và Phòng ngừa tội phạm - Học viện Cảnh sát Nhân dân, Bộ Công an (2012), *Khoa học hình sự Việt Nam: Chiến thuật hình sự*, NXB Công an Nhân dân, Hà Nội.
- [9] Công thông tin điện tử Học viện Cảnh sát nhân dân, (16/01/2017), *Bộ sách Khoa học hình sự Việt Nam*, <http://hvcnsd.edu.vn/an-pham/bo-sach-khoa-hoc-hinh-su-viet-nam-1934>, truy cập ngày 19 tháng 8 năm 2022.
- [10] Quốc hội Nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam, (2021), *Bộ Luật Tổ tụng hình sự (hiện hành) (sửa đổi, bổ sung năm 2021)*, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [11] Ban Chấp hành Trung ương (18/8/2022), *Quy định số 80-QĐ/TW về phân cấp quản lí cán bộ và bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử*, Hà Nội.
- [12] Ban Bí thư Trung ương Đảng (Khóa XI), (28/3/2014), *Kết luận số 94-KL/TW về việc Tiếp tục đổi mới việc học tập lí luận chính trị trong hệ thống giáo dục quốc dân*, Hà Nội.
- [13] C. Mác và Ph. Ăng-ghe-n (2002), *Toàn tập*, tập 20, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [14] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 2, NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật, Hà Nội.

APPLICATION OF MATERIALISTIC DIALECTICS IN SPECIALIZED PROFESSIONAL TEACHING AT THE ACADEMIES AND UNIVERSITIES OF THE PUBLIC SECURITY FORCE

Tran Nguyen Si Nguyen

Email: singuyendhcs@gmail.com
 People's Police University
 36 Nguyen Huu Tho, Tan Phong ward,
 District 7, Ho Chi Minh City, Vietnam

ABSTRACT: *The article focuses on evaluating the ability to improve the quality of higher education through the application of materialist dialectics in the teaching and scientific research of lecturers. The author studies the case of teaching criminal tactics in higher education institutions of the People's Public Security Force to prove the above-mentioned thesis. Thereby, several solutions are proposed to enhance the quality of higher education in Vietnam in the coming time.*

KEYWORDS: *The People's Public Security Force, criminal tactics, materialist dialectics, higher education.*